

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งคือ ค่านิยมของนักเรียนและบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการศึกษาในระดับดังกล่าวนั้นเป็นบันไดก้าวไปสู่งานอาชีพที่มีศักดิ์ศรีและเป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม (รวีวรรณ ชินะตระกูล , 2530 : 4) อันเป็นเหตุให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ต่างก็มุ่งหวังที่จะเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ขณะเดียวกันนักเรียนที่เรียนสายอื่น ๆ เช่น สายอาชีวศึกษา สายพาณิชยหรือ นักเรียนที่สอบเทียบวุฒิมัธยมศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ต่างก็พยายามที่จะเข้ามาแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับนี้เช่นกัน แต่เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐไม่เอื้ออำนวยที่จะจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการให้แก่ทุกคนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ทำให้โอกาสของความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับสูงมีน้อยลง ดังนั้นผู้ที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าจะเป็นผู้มีโอกาสทางการศึกษาสูงกว่า (เล็ก พงษ์สมัครไทย , 2530)

โดยที่การให้โอกาสบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือการสอบคัดเลือกรวมทั้งดำเนินการโดยทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัด และในกำกับเป็นระบบการสอบที่มีผู้สมัครสอบเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้อัตราการแข่งขันสูง จากรายงานการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540 พบว่า มีจำนวนผู้สมัครทั้งสิ้น 171,604 คน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถรับเข้าศึกษาได้เพียง 47,898 คน หรือ ร้อยละ 27.90 ปีการศึกษา 2541 พบว่า มีจำนวนผู้สมัครสอบเพิ่มขึ้นเป็น 190,460 คน รับเข้าศึกษาได้เพียง 47,910 คน หรือร้อยละ 25.15 อย่างไรก็ตามในปีการศึกษา 2542 จำนวนผู้สมัครสอบได้ลดลงเหลือ 126,673 คน รับเข้าศึกษาได้มากขึ้นเป็น 62,850 คน หรือร้อยละ 49.62 (ในปีการศึกษา 2542 ได้มีการสอบคัดเลือกระบบใหม่)

ในเมื่อความต้องการที่จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับมีอยู่เป็นจำนวนมากแต่จำนวนที่จะรับได้มีอยู่จำกัด การแข่งขันเพื่อให้สามารถเข้าศึกษาได้จึงมีอยู่สูง ประกอบกับการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นความรู้

ความสามารถทางด้านเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ ผู้ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อจึงได้พยายามที่จะขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากที่ได้เรียนจากโรงเรียน จึงทำให้เกิดโรงเรียนกวดวิชาและการเรียนในลักษณะกวดวิชาเพื่อหวังผลในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับดังกล่าว

เนื่องจากการกวดวิชามีความสัมพันธ์กับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นนักเรียนที่มุ่งเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่างก็ให้ความสนใจในการเรียนกวดวิชามาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 1 - 2) โรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่สยามสแควร์ซึ่งในระยะแรกความนิยมในบริเวณพื้นที่สยามสแควร์จะเป็นลักษณะศูนย์กลางอาหารเปลี่ยนแปลงเป็นศูนย์เสื้อผ้าแฟชั่น และกลายเป็นศูนย์กลางโรงเรียนกวดวิชาในประมาณปี พ.ศ. 2537 (จุฬาสัมพันธ์, กันยายน 2542) แต่เนื่องจากพื้นที่ที่จำกัดในการรับนักเรียน และเหตุผลในเชิงพาณิชย์ โรงเรียนกวดวิชาจึงได้ขยายสาขาไปตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ย่านบางกะปิ ย่านรามคำแหง ย่านปิ่นเกล้า และมีโรงเรียนกวดวิชาหลายแห่งได้ขยายตัวเปิดสาขาและแฟรนไชส์ (สิทธิและอำนาจในการตั้งโรงเรียนกวดวิชาโดยถูกต้องตามกฎหมาย) เพิ่มในเขตปริมณฑลและต่างจังหวัดเพื่อรองรับกับความต้องการเรียนกวดวิชาที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น (มานะ ตีรยาภิวัฒน์, 2542 :13) ศูนย์กลางโรงเรียนกวดวิชาบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) เป็นพื้นที่อีกแห่งบริเวณฝั่งธนบุรีที่โรงเรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์ได้ขยายตัวมาเปิดสาขาย่อยเพื่อรองรับกับความต้องการในการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในบริเวณฝั่งธนบุรี โรงเรียนกวดวิชาเหล่านี้หวังว่านักเรียนในบริเวณฝั่งธนบุรีที่ประสงค์จะไปเรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์ แต่ไม่สะดวกในการเดินทางไปเรียนเนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านระยะทาง และเส้นทางคมนาคม อาจรับความสะดวกในการไปเรียนกวดวิชามากขึ้นลดความสูญเสียด้านเวลา และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อย่างไรก็ตามตามความเป็นจริง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ใกล้โรงเรียนกวดวิชาบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) ได้แก่ บริเวณธนบุรีตะวันออก (เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่) ซึ่งน่าจะไปเรียนกวดวิชาในบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) ส่วนหนึ่งกลับข้ามไปเรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ในบริบทของภูมิศาสตร์เรื่อง โอกาสแทรกแซง (Intervening Opportunity) คือ เมื่อมีอุปสงค์เกิดขึ้น และมีแหล่งอุปทานที่สามารถตอบสนองอุปสงค์ดังกล่าวได้จำนวน 2 แหล่งหรือมากกว่า หากตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลผู้บริโภคจะเลือกใช้แหล่งอุปทานที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด (Kolars and Nystuen, 1974) เนื่องจากผู้บริโภคมักจะเน้นด้านแหล่งที่ตั้งมากกว่าคุณสมบัติด้านคุณภาพของแหล่งอุปทาน (Ullman, 1950 cited in Chapman, 1979) ผู้วิจัยเชื่อว่าพฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีที่อยู่อาศัย

ในบริเวณธนบุรีตะวันออก (เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่) กลุ่มที่เรียน กวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์มีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับที่ระบุไว้ในทฤษฎีโอกาสแทรกแซง

จากข้อสังเกตในวรรคที่ผ่านมาผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้านลักษณะส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มี ที่อยู่อาศัยในบริเวณธนบุรีตะวันออก ระหว่างกลุ่มที่เรียนกวดวิชาในบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) กับกลุ่มที่เรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์

ผู้วิจัยจึงต้องการทราบตัวแปรสำคัญที่สามารถจำแนกความแตกต่างของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มที่เรียนกวดวิชาในบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) กับกลุ่มที่ เรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้ง ภาครัฐและเอกชนในด้านการนำไปใช้พยากรณ์พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อกำหนดนโยบายและ วางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร อีกทั้งสามารถนำ วิธีการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ ของจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เปรียบเทียบความแตกต่างด้านลักษณะส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีที่อยู่อาศัยในบริเวณธนบุรีตะวันออก ระหว่างกลุ่มที่เรียน กวดวิชาที่บริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) กับกลุ่มที่เรียนกวดวิชาที่บริเวณสยามสแควร์

3. สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่อาศัยในบริเวณธนบุรีตะวันออก และเรียน กวดวิชาจากโรงเรียนกวดวิชาบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) มีความแตกต่างด้านลักษณะ ส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่อาศัยในบริเวณ พื้นที่เดียวกัน และเรียนกวดวิชาจากโรงเรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์

4. กรอบทฤษฎีที่สนใจ

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เรื่องโอกาสแทรกแซง (Intervening Opportunity)

5. แหล่งข้อมูล

5.1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการออกเก็บข้อมูลภาคสนามอย่างน้อย 500 ชุด

5.2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมเอกสาร สิ่งพิมพ์ สถิติเกี่ยวกับการศึกษา และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในประเทศไทย

6. ขอบเขตการวิจัย

6.1. พื้นที่ กรุงเทพมหานคร เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่

6.2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้จากการรวบรวมจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ ลักษณะส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรม ตัวอย่างตัวแปรในแต่ละกลุ่มได้แก่

ลักษณะส่วนตัว - อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว (ประเสริฐ แก้วเพชร , 2528) จำนวนบุตรที่ผู้ปกครองยังต้องรับภาระด้านการศึกษาต่อ ลำดับการเกิดของผู้เรียน ลักษณะงานและความต้องการใช้แรงงานของครอบครัว (ประเสริฐ แก้วเพชร , 2528) ระดับชั้นการเรียน สายการเรียน ผลการเรียนเฉลี่ย (ธวัช แก้วอนันต์ , 2533)

เศรษฐกิจ - อาชีพของบิดาและมารดาหรือผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของบิดามารดาารวมกันหรือของผู้ปกครอง (เทียมจันทร์ จาตุกัญญาประทีป , 2523) รายได้ต่อเดือนของผู้เรียน

สังคม - จำนวนเพื่อนสนิท การคบเพื่อนต่างเพศ

พฤติกรรม - การเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษา ความกระตือรือร้นในการเรียน ความสม่ำเสมอในการไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษา การใช้เวลาว่าง การรับสื่อจากแหล่งต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ความพึงพอใจส่วนตัวต่อการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

7. การดำเนินการวิจัย

- 7.1. ศึกษารวบรวมข้อมูล แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 7.2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนกวดวิชาในบริเวณบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) ได้แก่ พื้นที่เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1. กลุ่มที่เรียนกวดวิชาในบริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) 2. กลุ่มที่เรียนกวดวิชาในบริเวณสยามสแควร์
- 7.3. ใช้วิธีการวิเคราะห์การจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise Method) กับแต่ละกลุ่มตัวแปร และกับตัวแปรทั้งหมด เพื่อจะได้สมการจำแนกประเภทที่มีเฉพาะตัวแปรในแต่ละกลุ่ม และโดยรวมที่สำคัญต่อการจำแนกจริง ๆ เท่านั้น
- 7.4. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ตลอดจนสรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ
- 7.5. แสดงผลการวิจัยออกมาในรูปของการบรรยาย ตาราง รูปภาพ และแผนที่

8. อุปกรณ์การวิจัย

- 8.1. แบบสอบถาม
- 8.2. ไมโครคอมพิวเตอร์
- 8.3. โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เวอร์ชัน 8.0. (SPSS Version 8.0.)
- 8.4. เครื่องพิมพ์

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 9.1. เพื่อจะได้ทราบตัวแปรสำคัญที่สามารถจำแนกความแตกต่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มที่เรียนกวดวิชาที่บริเวณปิ่นเกล้า (ถนนบรมราชชนนี) กับกลุ่มที่เรียนกวดวิชาที่บริเวณสยามสแควร์
- 9.2. ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน ในด้านการนำไปใช้พยากรณ์พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
- 9.3. สามารถนำวิธีการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ของจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป